

CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE

NAUCZYCIELSKA EDUKACJA

BIULETYN CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W KOSZALINIE

2009 - NR 5/51

To już jesień. Spacer przy niespokojnych morskich falach (fot. Piotr Martyniak)

- Wszyscy jesteśmy nauczycielami języka polskiego	- Czas dla dziecka inwestycją w przyszłość
- Nowe technologie w edukacji	- Opinie nauczycieli o egzaminach zewnętrznych
- Lizbońskie kompetencje kluczowe	- Pod Giewontem o szkole jutra
- Edukacja przedszkolna kluczem rozwoju ucznia...	- Seminarium rzeczoznawców MEN

Koszalin – wrzesień 2009

ISSN – 1642-34-53

W NUMERZE

S P I S T R E Ś C I

- Konferencja CEN - „Wszyscy jesteśmy nauczycielami języka polskiego”	3
- Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2009/2010.....	4
- Red., O potrzebie nowych technologii w edukacji	5
- Julian P. SAWIŃSKI, Lizbońskie kompetencje europejskiego nauczyciela.....	7
- Małgorzata SANDUŁOW, Prezentacja innowacji „Poznajemy świat z komputerem”.....	10
- O stosowaniu e-dzienników lekcyjnych	13
- Jakie były nastroje nauczycieli przed 1 września 2009?	14
- Różne informacje edukacyjne	14
- Anna WALKOWIAK, Konferencja „Edukacja przedszkolna kluczem do rozwoju ucznia w szkole”	15
- Trafność diagnozy rozwoju dziecka przedszkolnego	18
- Ewa GULBIŃSKA, Czas dla dziecka inwestycją w przyszłość	19
- XI Krajowa Konferencja Dyrektorów Szkół i Przedszkoli	21
- Konkurs „Otwarta szkoła”	22
- Opinie nauczycieli nt. egzaminów zewnętrznych	22
- Grażyna KOZŁOWSKA, Przyroda w różnych formach dziecięcej aktywności	23
- Leszek PAWELSKI, Pod Giewontem o szkole jutra	25
- Seminarium rzeczoznawców MEN ds. recenzowania szkolnych podręczników	29
- Joanna ŻEPIELSKA, Kampania „Akcja Edukacja” proponowana przez PAH	30

<i>Polska szkoła wymaga mniej więcej takich reform jak polskie państwo i dlatego łatwo sobie to wyobrazić i bardzo trudno dokonać. Szkoła, jak państwo, jest skorumpowana, zepsuta i niedemokratyczna.</i> (prof. M. Dudzikowa 2004)
--

1.DUDZIKOWA M., *Trzeba na nowo przemyśleć reformę.* "Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze" 2004 nr 1, s.3-16.

„Nauczycielska Edukacja” - Biuletyn Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie

Wydawca: Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie,
 ul. Ruszczyca 16, fax. 34-767-15, tel. 34-767-10; **Redakcja - 34-767-26.** Internet: www.cen.edu.pl Poczta e-mail: jps51@tlen.pl
Redakcja: Julian Piotr Sawiński (redaktor naczelny), Adam Paczkowski, Marek Wardecki - zdjęcia, skład komputerowy - JPS
Współpraca: Jan Diaczuk, Irena Olszewska-Żywno, Urszula Rusiak, Anna Walkowiak

Redakcja zastrzega sobie prawo redagowania i skracania nadesłanych tekstów oraz zmiany ich tytułów.

KONFERENCJA CEN O JĘZYKU POLSKIM

Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie organizuje konferencję dla nauczycieli wszystkich przedmiotów z udziałem profesora Jerzego Bralczyka pn.

Wszyscy jesteście nauczycielami języka polskiego

Konferencja odbędzie się 26 września 2009 r. godz. 10⁰⁰ w auli Politechniki Koszalińskiej przy ulicy Śniadeckich 2. Prelegentami będą:

Jerzy Bralczyk - językoznawca, specjalista w zakresie języka mediów, reklamy i polityki; wykładowca w Instytucie Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego oraz w Szkole Wyższej Psychologii Społecznej w Warszawie;

Danuta Krzyżyk - językoznawca, pracownik Katedry Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej Uniwersytetu Śląskiego;

Rafał Janus - polonista, dyrektor I LO im. Stanisława Dubois, autor felietonów o języku prezentowanych na łamach „Głosu Pomorza”, współpracownik Działu Publicystyki Rozgłośni Polskiego Radia Koszalin.

Lista zarejestrowanych nauczycieli znajduje się na stronie internetowej CEN.

Budynek Politechniki Koszalińskiej przy ul. Śniadeckich 2 (www:Wikimedia.org)

KIERUNKI POLITYKI OŚWIATOWEJ MEN
Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2009/2010

Ministerstwo Edukacji Narodowej 18.08.2009 upowszechniło podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2009/2010. Pismo w tej sprawie podpisała Krystyna Szumilas - sekretarz stanu MEN. Oto one.

1. Monitorowanie przygotowania szkół i placówek do obniżenia wieku szkolnego;
2. Monitorowanie wdrażania podstawy programowej kształcenia ogólnego.

**PRIORYTETOWE ZADANIA Z ZAKRESU NADZORU PEDAGOGICZNEGO
DO REALIZACJI W ROKU SZKOLNYM 2009/2010**
Szkoły wszystkich typów

Zgodność organizacji nauczania w szkołach zobowiązującymi przepisami prawa w części dotyczącej liczby godzin zajęć edukacyjnych.

Szkoły ponadgimnazjalne ogólnodostępne

Przestrzeganie przepisów prawa w zakresie rekrutacji młodzieży niepełnosprawnej i przewlekle chorej do szkół ponadgimnazjalnych ogólnodostępnych.

Przedszkola, inne formy wychowania przedszkolnego i szkoły podstawowe

1. Realizacja prawa dziecka pięcioletniego do wychowania przedszkolnego;
2. Prawdopodobność nadzorowania realizacji przez dzieci sześciolatnie rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego.

Centra kształcenia praktycznego

Zgodność realizacji praktycznej nauki zawodu z przepisami prawa.

Ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego

Zgodność organizacji dokształcania teoretycznego pracowników młodocianych z przepisami prawa.

Centra kształcenia ustawicznego

Realizacja kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych.

Specjalne ośrodki wychowawcze

Realizacja zadań przez zespół wychowawczy działający w placówce.

Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze

Zgodność organizacji zajęć rewalidacyjnych w zakresie liczby godzin i rodzaju z przepisami prawa oraz zaleceniami zawartymi w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze

Prawdopodobność organizacji i realizacji zajęć rewalidacyjno-wychowawczych (indywidualnych i zespołowych).

Młodzieżowe ośrodki wychowawcze i młodzieżowe ośrodki socjoterapii

Zgodność przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu wychowanków z przepisami prawa.

Poradnie psychologiczno-pedagogiczne

Wydawanie przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne opinii w sprawie:

- 1/ dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom,
- 2/ przystąpienia ucznia lub absolwenta z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się odpowiednio do sprawdzianu lub egzaminu.

Placówki doskonalenia nauczycieli

- 1/ Zgodność organizacji kursów kwalifikacyjnych z przepisami prawa;
- 2/ Realizacja zadań przez doradców metodycznych (1).

1. Źródło: www.kuratorium

O POTRZEBIE NOWYCH TECHNOLOGII W EDUKACJI

Nie ma skutecznej edukacji bez nowych technologii. Tradycyjne formy nauczania nie są akceptowane przez uczniów, zaś konsekwencje trzymania się ich przez nauczycieli widać po wynikach egzaminów, z roku na rok coraz słabszych. Jak sprawić, żeby system edukacji zaczął efektywniej i na szeroką skalę korzystać z technologii informacyjno-komunikacyjnych? - Napisał red. Marcin Polak w artykule „Nowe technologie w edukacji” (1).

W tym kontekście warto zapytać, czy zdajemy sobie sprawę, że:

- Za niecałe 4 miesiące zacznie się II dekada XXI wieku, a przed szkołą stoją nowe wyzwania i potrzeby edukacyjne?
- Istotą dzisiejszej szkoły jest **przygotowanie do uczenia się przez całe życie**?

Jakie wielkie wyzwania stoją dziś przed szkołą?

M. Polak (1) przypomina, że warto mieć świadomość, że kończy się pierwsza dekada XXI wieku. Przed systemem edukacji na następną dekadę stoją dwa wielkie wyzwania związane z nowymi technologiami edukacyjnymi:

1. przekonania nauczycieli, że nie da się dalej uczyć przedmiotów szkolnych (no, może poza wf) bez zaangażowania nowych technologii (podniesienie świadomości technologicznej kadry pedagogicznej i ich kompetencji w zakresie czegoś, co można określić mianem pedagogiki cyfrowej);
2. stworzenia programów nauczania wszystkich przedmiotów, które będą zintegrowane z dostępnymi w szkołach urządzeniami technologii edukacyjnych: komputerami, tablicami interaktywnymi, odtwarzaczami multimedialnymi, projektorami cyfrowymi, kursami e-learning, oprogramowaniem interaktywnym.

Problem polskiej edukacji polega na tym, że do żadnego z tych wyzwań jeszcze się nawet nie przymierzaliśmy, chociaż należą do podstawowych elementów strategii edukacyjnej kraju. Musimy przestać myśleć ciągle o reformie oświaty jedynie jako o reformie programowej polegającej na odchudzeniu ilości materiału dydaktycznego, czy na wcześniejszym posyłaniu dzieci do szkół. To za mało, aby nadażyć za rozpędzonym cyfrowym światem (w którym uczniowie są już na co dzień). **Musimy zrobić krok dalej**, aby wyrwać się wreszcie z okowów XIX i XX wiecznej edukacji.

Uczniowie w klasie Małgorzaty Sandułow podczas ćwiczeń komputerowych (fot. Arch. SP 18)

O POTRZEBIE NOWYCH TECHNOLOGII W EDUKACJI - cd.

Jak zauważa Krzysztof Stanowski, podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej – "Jesteśmy skazani na inny model szkoły, który nie polega na tym, że nauczyciel wie i o tym opowiada, a uczeń się tego dowiaduje. Istotą dzisiejszej szkoły jest **przygotowanie do uczenia się przez całe życie**." Zatem skoro w życiu uczeń w sposób ciągły korzysta z nowoczesnych urządzeń technologicznych – tak samo musi czynić system szkolny, aby nie stać się instytucją anachroniczną i odrzuconą przez uczniów.

Czy faktycznie uczenie się faktów i dat traci sens?

"**Uczenie się faktów i dat traci sens** w momencie, kiedy takie informacje są dostępne po naciśnięciu jednego klawisza komputera." – twierdzi tak prof. Marek Hołyński (i nie tylko), prezes Polskiego Towarzystwa Informatycznego (1,3). Profesor uważa, że:

Kluczowe dla systemu edukacji jest zdobywanie umiejętności samodzielnego myślenia i rozwiązywania problemów, ich lokalizowania i innowacyjności. To są rzeczy, które będą się liczyć w przyszłym życiu.

Takich kompetencji nie da się nauczyć w odcięciu od ogromnych zasobów cyfrowych dostępnych w Internecie, z których uczniowie i tak codziennie korzystają.

M. Polak (1) podkreśla, że analizy prowadzone przez naukowców amerykańskich uniwersytetów Stanford i Harvard wskazują, że za dziesięć lat połowa zajęć w szkołach średnich w Stanach Zjednoczonych prowadzona będzie online. Przy tym tempie rozwoju technologicznego można założyć, że podobny proces będzie następował i w Polsce, chociaż prawdopodobnie na mniejszą skalę. W sferze nauczania na odległość nowe technologie dają możliwość kształcenia osobom w różnym wieku i o różnym stopniu wykształcenia oraz tym, które nie mogą uczestniczyć w tradycyjnych formach edukacyjnych. Jest to olbrzymia szansa na wzbogacenie wiedzy i uzupełnianie kwalifikacji, które nie zostały zdobyte podczas edukacji szkolnej, a które wymagane są w pracy. Przy dynamicznie zmieniającym się rynku pracy **e-learning będzie stanowił w następnych dekadach jedną z podstawowych form edukacji**, pozwalającą na nadążanie za zmieniającymi się wymaganiami pracodawców. Zdaniem amerykańskich naukowców optymalny model kształcenia szkolnego będzie metodą mieszaną – wykorzystującą tradycyjne lekcje, z wykorzystaniem nowoczesnych urządzeń technologicznych, a także kursy online, realizowane poza szkołą, ale w ramach obowiązku szkolnego. Pytanie, czy polski system edukacji jest przygotowany do takiej zmiany?

Kiedy będziemy społeczeństwem informacyjnym?

"Społeczeństwo informacyjne to takie, w których wszechstronne wykorzystanie informacji stanowi znaczącą wartość ekonomiczną, społeczną i kulturową. Budowa takiego społeczeństwa wymaga podniesienia poziomu umiejętności wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz warunkuje konieczność wprowadzenia nowoczesnych technologii informacyjnych do procesu dydaktycznego." – uważa Włodzimierz Marciński, dyrektor Departamentu Społeczeństwa Informatycznego MSWiA. „Zastosowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w edukacji jest jednym z istotnych elementów zapewnienia społeczeństwu powszechnego i efektywnego wykorzystania wiedzy i informacji do harmonijnego rozwoju w wymiarze społecznym, ekonomicznym i osobistym" (1).

Zdaniem dyrektora Marcińskiego o społeczeństwie informacyjnym w Polsce w pełnym tego słowa znaczeniu będzie można mówić tylko wówczas, gdy będziemy mieć dobrze wyedukowanych obywateli, świadomych korzyści i zagrożeń wynikających z wpływu nowoczesnych technologii na funkcjonowanie społeczeństwa, a także potrafiących wykorzystać tę wiedzę w praktyce – korzystając z nowoczesnych narzędzi technologii informacyjno-komunikacyjnej (Red.).

1. POLAK M., *Nowe technologie w edukacji*. Edunews.pl z 22.05.2009.

2. RED., *Nowe technologie w edukacji*, „Rzeczpospolita” z 21.05.2009.

3. SAWIŃSKI J.P., *Bezsensowność uczenia się faktów i dat*. EDUNews.pl - z 29.06.2009.

KLUCZOWE KOMPETENCJE EUROPEJSKIEGO NAUCZYCIELA

LIZBOŃSKIE KOMPETENCJE EUROPEJSKIEGO NAUCZYCIELA

W Polsce toczy się spór o „Traktat lizboński”, ale to jest wielka polityka. W środowisku oświatowym zaś dyskutuje się o „Strategii lizbońskiej”, która ożywiła debatę nt. zakresu i znaczenia pojęcia kompetencji w edukacji oraz kluczowych kompetencji i koniecznych treści uczenia się w szkole XXI wieku. Czego powinna uczyć współczesna szkoła i do czego przygotować?

Przygotować do uczenia się przez całe życie

W pierwszych latach XXI wieku toczyła się dyskusja nad potrzebą modernizacji i udoskonalenia wprowadzonej w życie w 1999 roku reformy szkoły (1). Większość krajów Zachodu zмага się ze szkolną reformą. W połowie 2005 r. podsumowano efekty prac w grupie roboczej powołanej przez Komisję Europejską. Powstał opis pakietu kompetencji, wymaganych od europejskiego nauczyciela naszych czasów.

Ostatnio o kompetencjach jako umiejętnościach ważnych i potrzebnych mówi się coraz więcej. Np. Mirosław Sielatycki kilka lat temu przypominając czytelnikom „Dyrektora Szkoły” (4) kluczowe kompetencje europejskiego nauczyciela, a w tym także kompetencje lizbońskie. Ustalono je dość niedawno, bo w 2005 roku w Lizbonie. Autor ww. podkreśla, że: *W świetle tego zestawu kompetencji podstawowym zadaniem nauczyciela jest wykształcenie u młodych ludzi postawy i nawyków do **uczenia się przez całe życie**, ustawicznego zdobywania nowej wiedzy i umiejętności, do samodzielnego korzystania z zasobów informacyjnych oraz zdolności współpracy z innymi i rozwiązywania problemów.* I to jest sedno kompetencji lizbońskich.

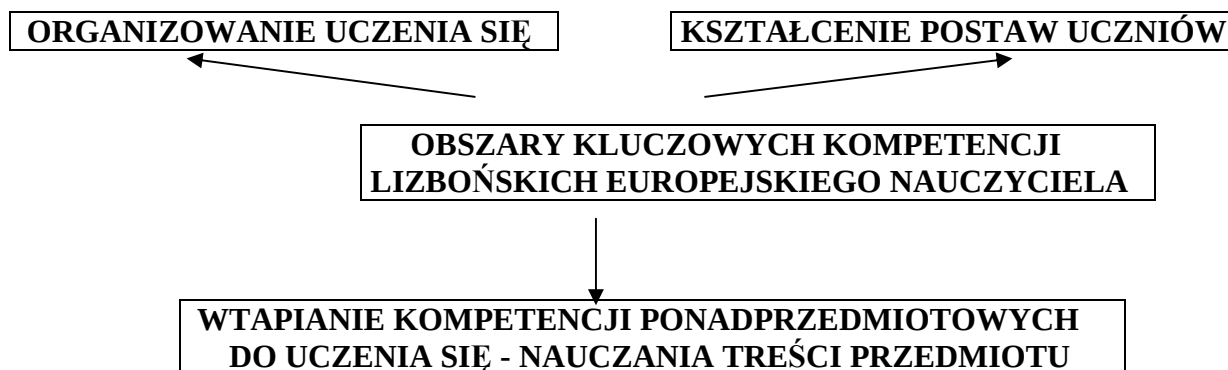
Akcentowane kompetencje

Warto zwrócić uwagę, że właśnie ww. fragment jego przypomnienia wskazuje na zestaw 5 kluczowych kompetencji o zasadniczym znaczeniu dla edukacji, uczenia się, pracy dziś i życia w epoce cyfrowej. Są to:

- 1/ kształcenie u młodych ludzi postawy i nawyków do uczenia się przez całe życie,
- 2/ przygotowanie do ustawicznego zdobywania nowej wiedzy i umiejętności,
- 3/ samodzielne korzystanie z zasobów informacyjnych,
- 4/ zdolności współpracy z innymi,
- 5/ przygotowanie do rozwiązywania problemów.

Obszary kluczowych kompetencji lizbońskich

Warto jednak przypomnieć wszystkie kompetencje lizbońskie i wykorzystać w pracach programowych oraz dydaktycznych. Są one wymienione w 3 obszarach. Oto one (ryc. 1).

Ryc. 1: Obszary kluczowych kompetencji lizbońskich europejskiego nauczyciela

LIZBOŃSKIE KOMPETENCJE EUROPEJSKIEGO NAUCZYCIELA - cd.
-----**Kompetencje lizbońskie nauczyciela w Unii Europejskiej****A. Kompetencje związane z organizacją uczenia się uczniów (nauczanie)**

Kluczowe kompetencje związane z organizacją uczenia się uczniów (nauczanie) obejmują następujące ważne umiejętności:

- 1/ pracy w wielokulturowej i zróżnicowanej społecznie klasie,
- 2/ stworzenia dogodnych warunków do uczenia się, tzn. nauczyciel:
 - ma być organizatorem procesu uczenia się,
 - ma uczynić ze swoich uczniów badaczy,
 - tworzy programy nauczania, stale się szkoli i doskonali, usprawnia swoją pracę, działa w różnego rodzaju stowarzyszeniach i organizacjach,
 - jest animatorem życia społeczno-kulturalnego w regionie,
- 3/ włączenia technologii informacyjno-komunikacyjnej do codziennego funkcjonowania uczniów,
- 4/ pracy w różnych zespołach (team work),
- 5/ umiejętność współpracy przy tworzeniu programów nauczania, organizacji kształcenia i oceniania,
- 6/ umiejętność współpracy z osobami ze środowiska lokalnego i rodzicami,
- 7/ dostrzegania i rozwiązywania problemów,
- 8/ stałego poszerzania swojej wiedzy i doskonalenia swoich umiejętności.

B. Kompetencje związane z kształtowaniem postaw uczniowskich

Kompetencje związane z kształtowaniem uczniowskich postaw mają wyraźnie charakter wychowawczy. Akcentują edukację obywatelską i społeczną. Obejmują umiejętności:

- 1/ wykształcenia u uczniów postawy obywatelskiej i społecznej,
- 2/ promowania takiego rozwoju kompetencji uczniów, które pozwolą im jako pełnoprawnym obywatelom danego państwa, z sukcesem funkcjonować w społeczeństwie wiedzy, co obejmuje:
 - motywację do nauki, nie tylko formalnej objętej obowiązkiem szkolnym,
 - nauczanie uczenia się,
 - krytyczne przetwarzanie informacji,
 - posługiwanie się komputerem i korzystaniem z wszelkich urządzeń cyfrowych
 - twórczość i innowacyjność oraz rozwiązywanie problemów,
 - przedsiębiorczość,
 - współpracę z innymi i łatwość komunikacji z innymi,
 - umiejętność poruszania się w kulturze wizualnej (2,4).

C. Umiejętność wtopienia ww. kompetencji ponadprzedmiotowych w czasie nauczania - uczenia się określonego przedmiotu

→ Propozycja samodzielnej pracy: Proszę wskazać, które spośród ww. kompetencji związanych z przebiegiem i warunkami uczenia się - nauczania (pkt A) oraz jak można je wykorzystać i zaakcentować w edukacji swojego przedmiotu, np. biologii czy geografii?

- 1/
- 2/
- 3/

LIZBOŃSKIE KOMPETENCJE EUROPEJSKIEGO NAUCZYCIELA - cd.

Blisko sztuki i bliżej Europy - dyskutujący nauczyciele podczas wernisażu w Galerii Centrum” (fot. A.P.)

Dominacja umiejętności ponadprzedmiotowych

Z powyższego wyraźnie widać, że w europejskiej, nowoczesnej edukacji wyraźnie akcentuje się rolę umiejętności ponadprzedmiotowych nauczyciela i ucznia. Jest to zdecydowana dominacja wymagań „uniwersalnych” nad przedmiotowymi. Czy to znaczy, że dotychczasowe nauczanie poszczególnych szkolnych przedmiotów nauczania, ciągle jeszcze rozmiłowane w zdobywaniu konkretnej wiedzy przedmiotowej, szkolnej, odchodzi do lamusa? Czy to zmieni przygotowanie nauczycieli przedmiotowych? Idea zawarta w lizbońskich kompetencjach jest przecież zasadniczo różna od tej, która jeszcze dziś ma się dobrze w obecnej praktyce. Jest ona wyzwaniem dla MEN, który pilotuje nową podstawę programową, instytucji i organizacji oświatowych oraz także osób zajmujących się kształceniem, doradztwem i doskonaleniem zawodowym nauczycieli.

Stąd rodząca się potrzeba zmiany filozofii i strategii doskonalenia nauczycieli. Przykład scenariusza szkolenia nauczycieli można znaleźć w miesięczniku „Wszystko dla Szkoły” w artykule pt. „Warto poczuć zapach nowoczesności? Scenariusz dyskusji z nauczycielami o istocie i znaczeniu nowoczesności edukacji”. (3). Może warto poznać i wykorzystać w szkoleniu nauczycieli?

→ **Pytania do autorefleksji** - Dlaczego, jeśli polska edukacja szkolna ma ambicje dobrze przygotować młodych do życia i pracy w XXI wieku, to powinna akcentować nabywanie i rozwijanie ww. interesujących kluczowych kompetencji lizbońskich oraz umacniać umiejętności dotyczące samego uczenia się uczniów?

→ Proszę wskazać spośród ww. kompetencji związanych z przebiegiem i warunkami uczenia się - nauczania, np. 3 własne kompetencje, w których jako nauczyciel jestem już dziś dobry (bardzo dobry).

- 1/
- 2/
- 3/

1.SAWIŃSKI J.P., *Lizbońskie kompetencje kluczowe*. EDUNews.pl z 20.06.2009

2.SAWIŃSKI J.P. *Warto poczuć zapach nowoczesności? Scenariusz dyskusji z nauczycielami o istocie i znaczeniu nowoczesności edukacji*. „Wszystko dla Szkoły” 2009 - w druku.

3.SIELATYCKI M., *Kompetencje nauczyciela w Unii Europejskiej*. „TRENDY - Uczenie się w XXI Wieku” 2005 nr 3, s.7-8.

Julian Piotr Sawiński - nauczyciel konsultant CEN w Koszalinie

PREZENTACJA INNOWACJI „POZNAJEMY ŚWIAT Z KOMPUTEREM”

Od kilkunastu lat prowadzę działalność innowacyjną w zakresie programowym i metodycznym kształcenia zintegrowanego. Co trzy lata piszę kolejne programy dla swoich uczniów, aby urozmaicić ofertę edukacyjną szkoły, sprawić, żeby dzieci lubiły się uczyć i z przyjemnością chodziły do szkoły, wykorzystać swoje zainteresowania i umiejętności, i.... nie popaść w rutynę. Jak widać, motywacja i korzyści są różnorodne. Staram się tak dobierać tematykę innowacji i metody pracy, aby satysfakcję z ich realizacji czerpali i uczniowie, i ja. To właśnie obopólne zadowolenie sprawia, że jestem otwarta na zmiany, rozwijam się i wciąż uczę się czegoś nowego, mimo dwudziestoletniego doświadczenia zawodowego, a także, co najważniejsze, wyzwalam w uczniach entuzjazm tak potrzebny w zdobywaniu wiedzy i umiejętności. Ten entuzjazm potrzebny jest także i mnie, aby bez obaw i oporu wprowadzać w życie zmiany, jakie niesie ze sobą na przykład reforma programowa (1).

Trzy lata temu, obejmując wychowawstwo w pierwszej klasie, rozpoczęłam realizację innowacji zatytułowanej „Poznajemy świat z komputerem”. Kilka lat wcześniej, bardziej dla własnego rozwoju, niż z myślą o nauczaniu, ukończyłam studia podyplomowe z zakresu informatyki. Zdobyte tam umiejętności pomagały mi w codziennej pracy, a w głowie zaczęły kiełkować pomysły o programie innowacyjnym. W końcu uznałam, że szkoła powinna sprostać oczekiwaniom uczniów rozpoczynających naukę w pierwszej klasie w zakresie dostępu do nowoczesnych technologii komunikacyjnych i stąd mój pomysł na prowadzenie zajęć kształcenia zintegrowanego z wykorzystaniem komputerów. Wiedziałam (przeprowadziłam sondaż), że w większości domów moich uczniów jest komputer (nie zawsze z dostępem do Internetu), dlatego postanowiłam włączyć to narzędzie do szkolnej codzienności.

We wstępie do innowacji napisałam: „Nie ma wątpliwości, że komputer w dzisiejszej dobie jest nowoczesnym narzędziem edukacyjnym o szerokich możliwościach zastosowania. Rozwija zainteresowania uczniów, samodzielność, dostarcza rozrywki i relaksu. Pomaga w nauce czytania, pisanie, liczenia, rozwiązywania zadań. Komputer jest potężnym narzędziem wsparcia intelektualnego człowieka. Uczenie się z wykorzystaniem komputera stwarza szansę szybszego rozwoju intelektualnego(...) Bawiąc się z komputerem dzieci ćwiczą pamięć, wyrabiają spostrzegawczość, ćwiczą koordynację ręki, oka, analizę i syntezę wzrokowo – słuchową wyrazów, wzbogacają swój zasób słownictwa, doskonałą umiejętność budowania zdań i dłuższych wypowiedzi pisemnych, ćwiczą ortografię. Dzięki pracy z komputerem u dzieci kształtuje się nawyk do skoncentrowania się i dobrego zorganizowania swojej pracy. Dzieci uczą się formułowania problemu i analizowania możliwości uzyskania jego optymalnego rozwiązania. Wykorzystując komputer, dziecko cały czas działa, samo decyduje, jakie funkcje ma wykonać. Komputer umożliwia łatwy dostęp do informacji, które można wykorzystać w praktyce. Korzystanie z multimedialnych encyklopedii i Internetu sprzyja szybkiemu kontaktowi ze światem oraz uczy wyszukiwania informacji”.

W klasie M. Sandułow podczas przygotowania do ćwiczeń komputerowych na lekcji pokazowej (fot. Arch. SP 18)

PREZENTACJA INNOWACJI „POZNAJEMY ŚWIAT Z KOMPUTEREM” - CD.

Po trzech latach mogę stwierdzić, że to, co napisałam, potwierdziło się. Moi uczniowie, którzy jako jedyna klasa kształcenia zintegrowanego uczestniczyli w cotygodniowych dodatkowych zajęciach komputerowych prowadzonych z podziałem na grupy oraz korzystali z technologii informacyjnych podczas codziennych zajęć, osiągnęli bardzo wysokie rezultaty w badaniach wyników nauczania, czołowe miejsca w różnorodnych konkursach, wykazywali się pomysłowością, aktywnością, wszechstronnością. Po klasie drugiej i trzeciej zdobyli Puchar Dyrektora Szkoły, a jak przyszło do pisania świadectw, okazało się, że ponad połowa uczniów ma znaczące osiągnięcia.

Nie ukrywam, że przygotowanie, opracowanie, a następnie realizacja innowacji kosztowały mnie wiele trudu, ale wobec uzyskanych efektów, mogę dziś powiedzieć, że było warto. Należało rozpocząć od zainstalowania komputerów. Nadarzyła się świetna okazja, ponieważ w szkole właśnie pojawiła się dziesięciostanowiskowa pracownia komputerowa z przeznaczeniem do zajęć informatycznych w klasach I – III. Pracownia była nagrodą za I miejsce w konkursie „Super szkoła”. Wraz z dyrekcją szkoły zaczęliśmy rozważać możliwość zainstalowania komputerów w mojej sali lekcyjnej. Sprawa nie była łatwa, ponieważ należało wykonać potrzebne okablowanie, a obok normalnych stolików uczniowskich trzeba było zmieścić dziesięć stanowisk komputerowych. Do tego trzeba było zachować przejścia między rzędami stolików i funkcje sali kształcenia zintegrowanego. Po kilku pomiarach zapadła decyzja, że trzy stoliki w środkowym rzędzie trzeba przeciąć na pół, aby były węższe – jednoosobowe. Dzięki temu pod ścianą i pod oknami znalazło się miejsce na wąskie stoliki (w dwóch wysokościach, przystosowanych do krzeseł stojących w sali i wzrostu uczniów) pod płaskie monitory i wysuwaną klawiaturę. Jednostki centralne umieszczone zostały na półkach na kółkach i ustawione pod stolikami. Kilka zapasowych krzesełek stanęło przy nowych stanowiskach, natomiast pozostałe są przystawiane w razie potrzeby. Udało się! Powstała pierwsza w Koszalinie pracownia kształcenia zintegrowanego ze stanowiskami komputerowymi. Do tego, aby jeszcze pełniej korzystać z dobrodziejstwa posiadania zestawów komputerowych w klasie, dobrze jest wyposażyć salę w ekran i rzutnik multimedialny, o co zabiegałam podczas realizacji projektu w ramach Comeniusa, i co stało się faktem rok temu. Skoro zaplecze techniczne było gotowe, nadszedł czas na realizację innowacji pedagogicznej.

Podstawowym jej założeniem była korelacja treści na zajęciach informatycznych z treściami kształcenia zintegrowanego oraz kształtowanie umiejętności zastosowania ich w praktyce. Dodatkowym elementem innowacji było wspieranie nauczania języka angielskiego grami i zabawami dydaktycznymi. Na początku klasy pierwszej, przez okres pierwszego semestru, ze względu na proces adaptacji uczniów do warunków szkolnych i w trosce o ich poczucie bezpieczeństwa, społecznie prowadzoną dodatkową godzinę zajęć tygodniowo przeznaczyłam na integrację zespołu klasowego i wprowadzenie elementów poszerzających naukę języka angielskiego, poprzez naukę angielskich zabaw, piosenek, rymowanek, tańców integracyjnych, utrwalenie słownictwa poznanego na lekcjach języka angielskiego. Przyczyniło się to do wyrobienia wśród uczniów nawyku współpracy, współdziałania i przełamania ewentualnego poczucia niepewności oraz przygotowania do świadomego poszanowania szkolnego sprzętu, co pozwoliło na późniejsze korzystanie bez obaw z komputerów stojących w klasie. Od drugiego semestru klasy pierwszej rozpoczęłam prowadzenie regularnych zajęć informatycznych. Na początku dzieci korzystały z aplikacji zawartych na płytach CD dołączonych do podręczników kształcenia zintegrowanego, w klasie drugiej uczyły się posługiwania programem graficznym Paint, edytorami tekstu Notatnik, WordPad i Word, wyszukiwarką internetową Google, a w klasie trzeciej pogłębiały swoje umiejętności komputerowe korzystając z podręcznika do informatyki. Treści innowacji informatycznej, obok wspierania codziennego procesu kształcenia zintegrowanego i korelacji z nim, obejmowały następujące zagadnienia:

1. Komputer jako narzędzie pracy i zabawy;
2. Komunikowanie się z komputerem w środowisku Windows,
3. Korzystanie z programów użytkowych;
4. Praca z programami multimedialnymi wspomagającymi uczenie się;
5. Zdobywanie informacji i komunikowanie się za pośrednictwem Internetu.

Realizację innowacji pt. „Poznajemy świat z komputerem” oparłam na zdobywaniu przez uczniów trzech stopni sprawności posługiwania się technologią informacyjną:

- I stopień – „Brązowa myszka” realizowany w klasie I,
- II stopień – „Srebrna myszka” realizowany w klasie II,
- III stopień – „Złota myszka” realizowany w klasie III.

Na zakończenie każdego roku szkolnego wszyscy uczniowie otrzymywali pamiątkowe medale nadrukowane na płytach CD, zawieszane na wstążkach koloru odpowiadającego nazwie, będące odpowiednikiem oceny pozytywnej i poświadczające udział i zaangażowanie w zajęciach z zakresu technologii informacyjnej.

PREZENTACJA INNOWACJI „POZNAJEMY ŚWIAT Z KOMPUTEREM” - CD.

Uczniowie zapoznali się z różnorodnymi ćwiczeniami zamieszczonymi w podręczniku do zajęć pt. „Komputerowe opowieści”, z programem graficznym Paint, tworzyli prace z wykorzystaniem różnych jego narzędzi, tj. elipsy, prostokąta, wielokąta, ołówka, wypełniania kolorem, kopiowania, łączyli różne narzędzia w celu tworzenia rysunków, np. orzeł, kartka świąteczna, laurka na Dzień Babci i Dziadka, martwa natura, motyl. Ponadto uczyli się zapisywać znalezione w sieci obrazki oraz przenosić je do odpowiednich folderów i wykorzystywać później do różnych prac. Oprócz tego poznali podstawy działania edytorów tekstów: Notatnik, WordPad, Word. W Wordzie uczyli się formatować tekst, wstawiać cliparty i prawidłowo posługiwać się klawiaturą. Uczyli się również korzystania z wyszukiwarek internetowych, poszukując wiadomości potrzebnych na zajęciach lub szukając potrzebnych obrazków do innych prac. Pracowali w środowisku Windows, posługiwali się prezentacjami multimedialnymi, tworzyli skróty do programów, pliki i foldery. Ponadto, w związku z zaawansowanymi umiejętnościami grupy, prowadzony był cykl zajęć poświęconych tworzeniu prezentacji multimedialnych w programie Power Point.

Małgorzata Sandułow podczas komputerowej lekcji (fot. Arch. SP 18)

Korzystanie z komputerów w czasie lekcji wymaga od nauczyciela dobrego zaplanowania pracy i talentu logistycznego, ale zapewniam, że efekty takiego sposobu nauczania i satysfakcja uczniów i nauczyciela są bezcenne. Dzieciom najbardziej podobała się forma pracy zespołowej, gdzie do wykonania zadania, oprócz tradycyjnych metod, potrzebne było skorzystanie z komputera, np. wyszukiwanie informacji z Internetu na dany temat, rozwiązywanie wszelkiego typu łamigłówek, krzyżówek z hasłem, korzystanie z aplikacji Paint, a nawet robienie notatek na podstawie wysłuchanego tekstu (zestawy komputerowe są wyposażone w słuchawki). Dzieci lubiły też rywalizację, np. korzystały z dyktand on-line, testów przygotowanych przeze mnie, gier matematycznych.

Minione trzy lata były bardzo pracowite dla mnie i moich uczniów, ale też przepełnione radością i dumą. Umiejętności, które uczniowie nabyli, i które prezentowali podczas zajęć otwartych prowadzonych przeze mnie dla nauczycieli z Koszalina i okolic, niejednokrotnie wprawiały zaproszonych gości w zdumienie.

Czuję się jak prekursor reformy programowej, ponieważ MEN nie pozostało obojętne na toczącą się na naszych oczach rewolucję w rozwoju nowoczesnych technologii komunikacyjnych i w nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych wprowadziło do klas pierwszych od 1 września 2009 roku obowiązkowe zajęcia komputerowe. Dla mnie to potwierdzenie, że tematyka mojej innowacji była trafiona.

Małgorzata Sandułow - nauczycielka edukacji wczesnoszkolnej w Szkole Podstawowej nr 18 w Koszalinie

O STOSOWANIU E-DZIENNIKÓW LEKCYJNYCH

MEN z początkiem sierpnia 2009 r. wprowadziło rozporządzenie umożliwiające wykorzystywanie w szkołach e-dzienników lekcyjnych. Jest możliwość zastąpienia tradycyjnego dziennika papierowego wersją elektroniczną. Czy faktycznie papierowe dzienniki przejdą do lamusa? (1). Ponadto się rodzą pytania:

- Kiedy i jak będą wprowadzone do szkół oraz czy faktyczne są innowacją i komu będą służyć?

- Jakie są zalety i wady elektronicznych dzienników lekcyjnych?

Tradycyjny dziennik lekcyjny, stary jak szkoła, może teraz się stać reliktem przeszłości. Z informacji ze szkół wynika, że nieliczne placówki już obecnie, równolegle z dziennikiem tradycyjnym, prowadzą elektroniczny dziennik lekcyjny. Umieszczone są w nim informacje o uczniu i rodzajach prowadzonych zajęć. Jest dodatkową formą kontaktu między wychowawcą klasy (szkołą) a domem. „Rzeczpospolita” (2) niedawno informowała, że tylko **kilka procent szkół wprowadzi e-dzienniki**. Szacują tak przedstawiciele firm dostarczających tego typu oprogramowanie. Możliwość prowadzenia dzienników elektronicznych daje nowelizacja rozporządzenia resortu edukacji w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji szkolnej.

Elektroniczne dzienniki właściwie nie są żadną nowością, bo wg MEN w poprzednim roku szkolnym już funkcjonowały, choć jedynie w 0,3 % placówek. Zmiana przepisów ma sprawić, że będą one produktem używanym masowo. Czy tak się stanie w tym roku szkolnym? Przecież nauczyciele są przyzwyczajeni do korzystania z papierowych dzienników. A część z nich się boi, że e-dzienniki oznaczają dodatkową pracę związaną z wprowadzaniem danych. Problemem są ograniczenia techniczne. System będzie działał właściwie w każdej klasie, jeśli komputery będą podłączone do Internetu, żeby na bieżąco można było wprowadzać dane do e-dziennika. Przedstawiciele firm produkujących je przyznają, że zmiana przepisów spowodowała znaczny wzrost liczby zamówień. Ich zdaniem w tym roku szkolnym e-dzienniki będą funkcjonowały w 3-4 % placówek. W zdecydowanej większości szkół będą pewnie one **używane równolegle z papierowymi** (2). Jakie szkoły zdecydują się na wycofanie tradycyjnych dzienników? (JPS).

1.DRACHAL H., *Papierowe w odwrocie*. „Głos Nauczycielski” 2009 nr 30, s.9.

2.Źródło: Rzeczpospolita - z 19.08.2009 r.

SUPERLIDER KOSZALIŃSKICH GIMNAZJÓW

Pod koniec sierpnia w koszalińskim ratuszu odbyło się spotkanie, na którym uhonorowano szkoły, które zwyciężyły w Koszalińskim Systemie Oceny Szkół. Statuetki lidera odebrali: **Krystyna Pater**, dyrektorka SP nr 21, oraz **Leopold Ostrowski**, dyrektor Gimnazjum nr 6. „Szóstka” aż trzykrotnie zwyciężała wśród gimnazjów w KSOS. Jej dyrektor odebrał jeszcze jedną statuetkę - superlidera (1).

Dyrektor L. Ostrowski zainteresowany pracą dzieci na lekcji z komputerami u Małgorzaty Sandułow (fot. Arch. SP 18)

Redakcja „Nauczycielskiej Edukacji” serdecznie gratuluje! Zaprasza także do dzielenia się swoją wiedzą i sukcesami. **Rozmowa z dyrektorem Leopoldem Ostrowskim znajdzie się w numerze 6 „NE” (Red.)**.

Jakie były nastroje nauczycieli przed 1 września 2009?

Pod koniec sierpnia „Głos Nauczycielski” przeprowadził internetową sondę nt. nastroju nauczycieli przed nowym rokiem szkolnym 2009/2010. Sonda zawierała pytanie „Nauczycielu, w jakim nastroju zaczniesz nowy rok szkolny?” Była zamieszczona na internetowej stronie „GN” od 17 sierpnia, czyli dwa tygodnie przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego. Głosy nauczycieli zbierano aż do 31 sierpnia br.

*** Co trzeci nauczyciel rozpoczyna nowy rok szkolny z umiarkowanym optymizmem.**

*** Jednocześnie co trzeci nauczyciel czuje się wypalony zawodowo.**

*** Co dziesiąty „belfer” obawia się nowej podstawy programowej.**

Oto wyniki internetowej sondy tygodnika „Głos Nauczycielski”. W sondzie wzięło udział dokładnie 928 osób. Wybierano takie odpowiedzi:

- z obawą czy dam sobie radę z reformą programową – 10,01 %,
- z rozpaczą – czuję się zupełnie wypalony(a) zawodowo – 31,2 %,
- z umiarkowanym optymizmem – jak co roku – 35,14 %,
- z radością – już nie mogę się doczekać powrotu do szkoły – 8,2 %,
- wszystko mi jedno – byle przetrwać lekcję za lekcją – 15,44 % (1).

1.www.glos.pl

IV EDYCJA PROGRAMU „SZKOŁA BEZ PRZEMOCY”	MEN OGŁOSIŁO ROK HISTORII NAJNOWSZEJ
Rozpoczyna się IV edycja społecznego programu „Szkoła bez przemocy” W tym roku szkolnym będzie propagowany wolontariat. Organizatorzy chcą zachęcić do działania w lokalnym środowisku. Bezinteresowne działanie dla drugiego człowieka, poświęcenie swojego czasu i wysiłku, aby pomóc komuś, kto tej pomocy potrzebuje. Takie działania mogą dać uczniom pożyteczne zajęcia i przynieść im wiele satysfakcji. Wnioski z badań „Diagnoza szkolna”, jakie zostały przeprowadzone w ramach ubiegłorocznej edycji programu, mówią wyraźnie, że wielu młodych ludzi dopuszcza się przemocy z powodu nudy, braku pasji, źle zagospodarowanego czasu wolnego. Wolontariat uczy szacunku i tolerancji wobec drugiego człowieka. Uczy wrażliwości i pozytywnych społecznych działań (1). Warto w to wejść! Zgłoszenie udziału do programu odbywa się przez wypełnienie formularza zamieszczonego na www.szkolabezprzemocy.pl. Na zgłoszenia szkół do obecnej edycji programu organizatorzy czekają do 15 października 2009 r. (Red.) ----- 1.KONIECZNA A., <i>Możesz zostać wolontariuszem.</i> „GK” 2009 nr 2006, s.12.	Ministerstwo Edukacji Narodowej ogłosiło, że nadchodzący rok szkolny 2009/2010 będzie Rokiem Historii Najnowszej. Wszystko z powodu rocznic, jakie w tym i 2010 r. obchodzić będzie nasz kraj. Obchodzić będziemy rocznice wielu ważnych wydarzeń z historii najnowszej. Tymczasem kończący szkołę młodzi ludzie nie mają o niej wystarczającej wiedzy. Wśród szczególnie ważnych rocznic wymieniła obchodzone w tym roku 70. rocznicę wybuchu II wojny światowej, 20. rocznicę powołania rządu Tadeusza Mazowieckiego, a w przyszłym roku – 30. rocznicę Porozumień Sierpniowych i 90. rocznicę Bitwy Warszawskiej. Zdaniem minister edukacji narodowej, te ważne rocznice to doskonała okazja dla nauczycieli, by nawiązać w pracy z uczniami do wielu ważnych wydarzeń z naszej niedawnej historii. Zdaniem minister K. Hall (1), działania podejmowane w szkołach w ramach Roku Historii Najnowszej z pewnością przyczynią się do upowszechniania wiedzy o tym, co ważnego wydarzyło się w Polsce w ostatnich latach. (Red.) ----- 1.www.glos.pl: MEN: <i>Rok szkolny 2009/2010 Rokiem Historii Najnowszej</i> - z 30.08.2009

WYDARZENIA W CEN W KOSZALINIE

EDUKACJA PRZEDSZKOLNA KLUCZEM DO ROZWOJU UCZNIA W SZKOLE

30 maja odbyła się w Koszalinie konferencja „Edukacja przedszkolna kluczem do rozwoju ucznia w szkole”. Zorganizowano ją w ramach projektu STRATEGICZNY ROZWÓJ KADR SYSTEMU OŚWIATY, który jest realizowany przez Zachodniopomorskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kuratorium Oświaty w Szczecinie oraz Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie i finansowany ze źródeł Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

W spotkaniu wzięło udział 140 nauczycieli wychowania przedszkolnego i kształcenia zintegrowanego. Wśród zaproszonych gości był Władysław Husejko - marszałek Województwa Zachodniopomorskiego, Jan Kuriata - poseł na Sejm RP, Krzysztof Rembowski - wicekurator Kuratorium Oświaty i Krzysztof Stobiecki - dyrektor Wydziału Edukacji w Koszalinie. Uczestników konferencji powitał Zenon Decyk - wicedyrektor, a główną organizatorką była Anna Walkowiak z Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie.

Goście konferencji: Jan Kuriata - poseł na Sejm RP, Władysław Husejko - marszałek województwa zachodniopomorskiego i inni uczestnicy spotkania (fot. A.P.)

WYDARZENIA W CEN W KOSZALINIE

EDUKACJA PRZEDSZKOLNA KLUCZEM DO ROZWOJU UCZNIA W SZKOLE - cd.

Gość konferencji Jan Kuriata - poseł na Sejm RP i sala obrad (fot. A.P.)

Władysław Husejko - marszałek województwa zachodniopomorskiego i uczestnicy konferencji (fot. A.P.)

EDUKACJA PRZEDSZKOLNA KLUCZEM DO ROZWOJU UCZNIA W SZKOLE

Nauczyciele - uczestnicy konferencji (fot. A.P.)

Nauczyciele uczestnicy konferencji wysłuchali czterech wykładów:

- **Dziecko w społeczeństwie informacyjnym** – dr Lucyna Maksymowicz
- **Przedszkole miejscem poznania otaczającego świata przez dzieci** – mgr Ewa Mrówka
- **Psychofizyczny rozwój dziecka przedszkolnego** – mgr Bożena Pantoł
- **Potencjał dziecka a jego szanse życiowe** – mgr Aneta Wojak.

Uczestnicy otrzymali materiały konferencyjne zawierające teksty wystąpień wszystkich prelegentów. Konferencja spełniła oczekiwania nauczycieli, pobudziła do refleksji na temat roli edukacji przedszkolnej w rozwoju ucznia. (A. Walkowiak - konsultant CEN)

JAK EFEKTYWNIIE ORGANIZOWAĆ UCZENIE SIĘ W SZKOLE?

- Propozycja dla poszukujących nauczycieli

Redakcja „Nauczycielskiej Edukacji” z tym pytaniem zwraca się do nauczycieli poszukujących, innowacyjnych i potrafiących sprawnie organizować pracę uczniów. Jeśli Państwo stosują ciekawe i dające wysokie efekty metody nauczania - organizowania uczenia się w szkole, zapraszamy do podzielenia się tym z Redakcją i innymi nauczycielami - naszymi czytelnikami. Redakcja bardzo chętnie opublikuje teksty (ze zdjęciami) traktujące o tym, jak podnieść skuteczność uczenia się uczniów w szkole. **Serdecznie zapraszam!** (JPS)

TRAFNOŚĆ DIAGNOZY ROZWOJU DZIECKA PRZEDSZKOLNEGO

O diagnozowaniu jest dość bogata literatura. O diagnozie przedszkolnej, w tym o jej trafności, napisała niedawno Elżbieta Koźniewska w „Dyrektorze Szkoły” (2009/8). Oto fragment jej wypowiedzi o trafności diagnozy dziecka przedszkolnego.

Malwy (fot. A.P.)

Diagnoza jest rezultatem wielu czynności podejmowanych w związku z potrzebą poznania i zrozumienia osoby, zjawiska lub zdarzenia. Diagnoza wykonywana jest ze względu na ważny, określony cel, a metodologia wymaga, aby określić, kto może ją przeprowadzić, jakimi metodami i w jakich warunkach, w jakim czasie i miejscu. Wykonanie czynności zgodnie z przyjętą procedurą ma doprowadzić do udzielenia trafnej odpowiedzi na sformułowane pytanie i umożliwić rozwiązanie zaistniałego problemu.

Trafność diagnozy będzie zatem większa, jeżeli nauczyciel zastosuje wybraną metodę zgodnie z instrukcją i spełni kryteria „dobrego obserwatora”. Dobry obserwator potrafi zaplanować obserwację, wie co, kiedy i w jaki sposób będzie obserwować, potrafi wybrać wskaźniki i oddzielić opis od interpretacji i ocen. Od kilkunastu lat wiele uwagi poświęca się zniekształceniom procesu spostrzegania społecznego, takim jak np. efekt „halo”, gdy dostrzeżenie pozytywnej cechy wpływa na to, że dostrzegamy wyłącznie inne pozytywne cechy. Wszyscy ulegamy emocjom, często kierujemy się stereotypami, uprzedzeniami, systemem wartości i tylko świadomość tego zjawiska nie pozwala mu ulegać i bardziej obiektywnie opisywać zdarzenia (Wojciszke 2004). Przykładem może być wpływ przekonania nauczyciela, że dzieci zdolne dadzą sobie radę, a pomagać trzeba tym, które wymagają więcej powtarzania i wyjaśnień. Czy ten nauczyciel równie często będzie dostrzegał przejawy uzdolnień, jak przejawy trudności dziecka?

*Wobec założonego zadania, jakim jest diagnoza dziecka w wieku przedszkolnym, pomocne będzie, jeżeli nauczyciel będzie mógł omówić wyniki obserwacji z doświadczonym współpracownikiem i jeżeli czynności diagnostyczne zostaną powtórzone po jakimś czasie w formie tzw. obserwacji kontrolnej. Przydatne będzie także **zbieranie informacji o dalszych losach** dzieci po rozpoczęciu przez nie nauki w szkole. Nasze doświadczenie wzbogaci się o wiedzę, które z naszych przewidywań okazały się trafne, a które nie.*

Z powyższych rozważań wynikają kryteria, według których nauczyciel może wybierać lub tworzyć własną metodę diagnozy. Korzystna metoda:

- opiera się na obserwacji dzieci w naturalnych warunkach,
- ukierunkowuje obserwacje na aktywność dziecko w kilku obszarach, z uwzględnieniem jego motywacji i emocjonalnej odporności,
- jest zaopatrzona w instrukcję stosowania (gdzie, kiedy, potrzebne pomoce),
- zawiera wskazania do interpretacji wyników obserwacji,
- interpretacje metody chronią dziecko przed „etykietowaniem”,
- umożliwia sformułowanie propozycji działań wspierających rozwój dziecka.

Nauczyciele, a niekiedy i rodzice, mogą wykorzystywać różne metody diagnozy w zależności od rodzaju trudności dziecka. Przykładem może być Skala Ryzyka Dysleksji (SRD), opracowana przez prof. Martę Bogdanowicz, szeroko stosowana w badaniach przesiewowych w przedszkole (...) (1).

1.KOŹNIEWSKA E., *Diagnoza przedszkolna*. „Dyrektor Szkoły” - wkładka „Niezbędnik dyrektora”, 2009 nr 8.

2.WOJCISZKE B., *Człowiek wśród ludzi. Zarys psychologii społecznej*. Warszawa 2004.

CZAS DLA DZIECKA INWESTYCJĄ W PRZYSZŁOŚĆ

Czas spędzany z dzieckiem to dzisiaj towar deficytowy. Taki stan rzeczy jest wynikiem działania wielu czynników związanych z rozwojem cywilizacji, a wśród nich gwałtownego rozwoju środków przekazu informacji, wszechobecnej telewizji i Internetu. Jeżeli dodamy jeszcze wzrost tempa życia i rosnące zaangażowanie zawodowe rodziców, czas pozostały na aktywne obcowanie z dzieckiem niebezpiecznie się kurczy.

Równocześnie, wiek przedszkolny, to ważny okres psychicznego rozwoju, formowania się osobowości i samooceny dziecka oraz jego relacji z otoczeniem. Z jednej strony, przedszkole przejmuje na siebie część zadań edukacyjnych, ułatwiając rodzicom realizację zawodową, z drugiej zaś strony nierzadko może się zdarzyć, że dzięki tej pomocy rodzice poczuć się w pewnym stopniu zwolnieni z obowiązków wychowawczych wobec własnych dzieci.

Tworzy się pewien, nie twierdzą, że powszechny, schemat funkcjonowania rodziny wyznaczany rytmem codziennych obowiązków. W tym schemacie czas na kontakt z dzieckiem sprowadza się w najlepszym razie do wspólnych posiłków. Jego dalszemu ograniczeniu sprzyjają obecne w prawie każdym domu telewizor i komputer – zdobycze cywilizacji, które absorbują w znacznym stopniu uwagę dziecka, wyręczając nas niejako z obowiązku osobistego zaangażowania w wychowanie. Powiedzmy sobie jasno, fizyczna obecność rodziców i dzieci w tym samym mieszkaniu czy nawet pokoju nie jest równoznaczna z ich emocjonalnym kontaktem i nie ma nic wspólnego z budowaniem więzi, o które chodzi w ich wzajemnych relacjach. Obraz, który tu nakreśliłam, jest z konieczności uproszczony i celowo nieco przejawskawiony. Chcę go jednak potraktować jako punkt wyjścia do rozważań na tym, jak ważny jest czas, który rodzice aktywnie poświęcają swoim pociechom.

Dzieci przedszkolne uczą się pracy w zespole (fot. Arch. Przedszkola w Drawsku)

Na pierwszy rzut oka jest to twierdzenie, którego oczywistość narzuca się sama. Z drugiej zaś strony, podnoszenie tego tematu naszych zawodowych kontaktach z rodzicami naszych podopiecznych wydaje się potrzebne i uzasadnione. Mamy do czynienia z dziećmi z różnych środowisk, w których nie zawsze tak samo rozumiane są i wartościowane obowiązki wychowawcze. Dlatego też spójrzmy na katalog, znanych od pokoleń i ulegających z czasem tylko niewielkim zmianom zachowań, które powinniśmy promować i zachęcać do nich rodziców.

CZAS DLA DZIECKA INWESTYCJĄ W PRZYSZŁOŚĆ - cd.

Zacznijmy od obcowania z książką. W epoce telewizji i innych mediów elektronicznych czytanie dzieciom przeżywa pewien kryzys, na który reakcją jest między innymi akcja nagłaśniana przez Polskie Radio i Telewizję zatytułowana „Cała Polska czyta dzieciom”. Obcowanie dziecka z żywym słowem, z książkami czytany mu przed snem, buduje i cementuje więzi emocjonalne oraz utrwala podstawowy system wartości. Wymaga to, co prawda od rodziców czasu i zaangażowania, dając im w zamian możliwość intymnego kontaktu z dzieckiem, rozmowy o jego radościach i problemach. Zwyczaj wieczornego czytania ma także zaletę czynnika porządkującego plan dnia, powodującego po pewnym czasie, że dziecko samo upomina się o czas dla siebie.

Innym, nie mniej ważnym, obszarem aktywności sprzyjającym pogłębianiu kontaktów dorosłych z dzieckiem są gry i zabawy. Trzeba tu z całą mocą podkreślić – gry i zabawy z udziałem rodziców, a nie komputera czy konsoli do gier w ich zastępstwie. Prof. Marta Bogdanowicz (1), czy inni uznani pedagodzy zalecają zabawy bazujące na naturalnej aktywności dziecka. Nazywa się je rekreacyjno-relaksacyjnymi, gdyż pozwalają pogłębić kontakt dorosłego z dzieckiem, służą odprężeniu i wyzwalamy pozytywne emocje. Dzisiejsza mnogość różnego rodzaju gier planszowych czy zręcznościowych daje ogromne możliwości. Pośród wielu innych na uwagę zasługuje nieco już zapomniana, ale jakże ciekawa gra o nazwie „Memory”, czyli pamięć, która doskonale ćwiczy pamięć wzrokową, zdolność koncentracji i refleks. Wyniki rozgrywek są często zaskakujące, gdy dziecko skupione na grze uzyskuje lepsze wyniki od swojego dorosłego partnera.

Warte polecenia rodzicom są liczne zbiory zagadek, rebusów, zabaw z wyrazami czy historyjkami obrazkowymi, a także tradycyjne puzzle ćwiczące koncentrację, systematyczność i sprawność manualną. Gry i zabawy to również, a może przede wszystkim, wspólna z dziećmi aktywność fizyczna. Powinniśmy na każdym kroku podkreślać, że nic tak nie cementuje więzi rodzinnych jak spacer, wycieczki czy gry sportowe. Te ostatnie są niezastąpione, gdy chodzi o wpajanie dziecku zasad współzawodnictwa i uczciwości. Równocześnie dają one szansę wspólnego przeżywania radości zwycięstwa i uczą godzenia się z porażką.

Ewa Gulbińska wśród swoich przedszkolaków (fot. Arch. Przedszkola w Drawsku)

CZAS DLA DZIECKA INWESTYCJĄ W PRZYSZŁOŚĆ - cd.

Wyprawy na grzyby, czy jagody, ale również do kina i na mecz, są okazją do obcowania z dzieckiem, sprzyjają rozmowie, na którą często brakuje czasu w pośpiechu codzienności. Wszystkie ww. działania wydają się oczywiste, powinny stanowić przeciwwagę i alternatywę dla komputera czy telewizora. Pisząc przeciwwagę, mam oczywiście na myśli sytuację, w której rodzice w wyważony i kontrolowany przez siebie sposób skorzystają z dobrodziejstw mediów. Nie ulega wątpliwości, że duża jest ich rola edukacyjna i poznawcza we współczesnym świecie.

Podsumowując warto podkreślić, że my, nauczyciele przedszkoli, na których spoczywa trudne zadanie współuczestniczenia w wychowaniu i uczeniu najmłodszych, powinniśmy przy każdej nadarzającej się okazji poszukiwać kontaktu i ścieżek współpracy z rodzicami, w których rękach spoczywa główny ciężar tego wychowania. Naszym obowiązkiem i przywilejem z racji przygotowania zawodowego jest również promowanie wśród rodziców działań i zachowań, które najlepiej służą przyszłości ich dzieci - naszych wychowanków. Czas poświęcony przez rodziców dziecku jest inwestycją w jego przyszłość. Namawiamy rodziców do takiego inwestowania.

Ewa Gulbińska - nauczycielka WP, doradca metodyczny CEN

**XI Krajowa Konferencja Dyrektorów Szkół i Przedszkoli
17-19 września 2009 r.**

Konferencja odbędzie się pod honorowym patronatem minister edukacji narodowej i prezydenta m. st. Warszawy, w Warszawie w Centrum Konferencyjno-Kongresowym na ul. Bobrowieckiej 9. Jej mottem jest:

Kreatywność i innowacja stanowią niezbędny element rozwiązywania problemów, których obecnie doświadcza Europa ...

----- (słowa Jana Figela - komisarza UE ds. edukacji, szkoleń, kultury i młodzieży).

W tym roku będzie ona wyjątkowa ze względu na wagę i zakres poruszanych tematów oraz znakomitych gości. Uczestnikami będą przedstawiciele parlamentu, władz państwowych, kuratoriów, samorządów, stowarzyszeń oświatowych, a przede wszystkim **dyrektorzy szkół i przedszkoli**.

Przed edukacją stoją konkretne zadania dostosowania się do zmian społecznych, gospodarczych i cywilizacyjnych, wynikających z prognoz długoterminowych. Organizatorzy piszą, że dyrektorzy jako organizatorzy oświaty będą w tych zmianach uczestniczyli. Dobrze więc je poznać i mieć możliwość wpływu na ich przebieg. Wyzwania dla edukacji w świetle prognoz rozwoju społeczno-gospodarczego przedstawi **gość honorowy - minister Michał Boni**, członek Rady Ministrów i przewodniczący Komitetu Stałego Rady Ministrów.

Reforma 2009, jako znaczący etap zmian, właśnie się zaczęła. To czas uczenia się jej, realizacji i uważnego obserwowania jej efektów - to temat, którego nie może zabraknąć. Do jego omówienia organizatorzy zaprosili **minister Katarzynę Hall**. W ramach warsztatów uczestnicy zajmą się nową podstawą programową w praktyce oraz zobaczą prezentacje innowacyjnych metod pracy, nauczania i wychowania.

W grupach dyrektorów, samorządowców i przedstawicieli kuratoriów będzie okazją do przedyskutowania oraz przygotowania się do realizacji nowego nadzoru pedagogicznego. Temat innowacyjnych metod nauczania przybliży gość specjalny - **Colin Rose** - brytyjski psycholog, uznany w świecie ekspert w dziedzinie skutecznych metod uczenia się.

Organizatorzy gwarantują wysoki poziom merytoryczny, obecność znakomitych gości, wiele atrakcji oraz prezentów dla każdego uczestnika. Podczas trwania XI KKDSiP w kuluarach będzie prezentowana w wersji multimedialnej wystawa "Alarm dla miasta Warszawy" przygotowana przez Archiwum Państwowe m. st. Warszawy dla uczczenia 70. rocznicy wybuchu II wojny światowej (1).

1 Źródło: www.dyrektorszkoly.pl

KONKURS „OTWARTA SZKOŁA”

Ministerstwo Edukacji Narodowej zaprasza do udziału w II edycji konkursu „Otwarta szkoła”

Do udziału w konkursie zapraszamy publiczne i niepubliczne przedszkola i szkoły oraz współpracujące z nimi organizacje pozarządowe, realizujące w zespołach projekty edukacyjne i obywatelskie wspierające rozwój polskiego systemu kształcenia i wychowania. Ministerstwu szczególnie zależy na promocji inicjatyw, które realizowane są w miejscowościach do 20 tys. mieszkańców.

Celem konkursu jest **promowanie modelu szkoły**, która w swoich działaniach edukacyjnych, czyli wychowawczych, dydaktycznych i opiekuńczych, dąży do kształtowania w uczniach otwartej i prospołecznej postawy oraz wspiera ich aktywność obywatelską. Konkurs służyć ma również **promowaniu współpracy** pomiędzy placówkami oświatowymi (szkołami) a ich otoczeniem, przede wszystkim organizacjami pozarządowymi, oraz pokazaniu skutecznych i nowatorskich rozwiązań, już teraz stosowanych w oświacie. Więcej informacji jest na stronach internetowych: www.men.gov.pl

ARTYKUŁ, KTÓRY WARTO PRZECZYTAĆ! Izabela SUCKIEL, *Opinie nauczycieli na temat egzaminów zewnętrznych. „Edukacja - Studia - Badania - Innowacje” 2009 nr 1, s. 100-105.*

Artykuł prezentuje wyniki badania opinii nauczycieli nt. egzaminów zewnętrznych. Był prezentowany na **XIV Krajowej Konferencji Diagnostyki Edukacyjnej w Krakowie** w 2008 r. oraz jako wyróżniający się materiał został wybrany przez redakcję kwartalnika „Edukacja - Studia - Badania - Innowacje” wydawany przez IBE w Warszawie. Koleżance serdecznie gratulujemy!

Autorka przedstawia wyniki badania, zestawione tabelarycznie, z których m.in. wynika, że: **właściwie wszyscy nauczyciele (98%) uważają, że zadania w arkuszach egzaminacyjnych są spójne ze standardami egzaminacyjnymi oraz treściami realizowanymi przez nauczycieli na lekcjach (95% odpowiedzi twierdzących).** Zdecydowana większość badanych nauczycieli szkół podstawowych i gimnazjów (75%) uważa, że ich przedmiot jest wystarczająco reprezentowany w arkuszach egzaminacyjnych. Wśród tych, którzy mieli odmienne zdanie (36 osób) dominowali nauczyciele historii w gimnazjum i przyrody w szkole podstawowej. Ponad 86% badanych uważa, że **zadania egzaminacyjne sprawdzają w większym stopniu umiejętności uczniów niż ich wiedzę**, przy czym już tylko 75% uznaje, że są to szczególnie ważne umiejętności uczniów. Najwięcej zastrzeżeń mieli nauczyciele języka polskiego, którzy wielokrotnie podkreślali, że zadania egzaminacyjne, szczególnie na poziomie maturalnym, nie sprawdzają w wystarczającym stopniu wiedzy uczniów. Nauczyciele pisali: „należy sprawdzać wiedzę, teorie literatury, terminy, gramatykę i w większym stopniu ortografię”.

Interesujące jest np. to, że najbardziej krytycznie nauczycieli wyrażali się o związku wyników egzaminów zewnętrznych z jakością pracy szkoły. Ponad 40% badanych uważa, że **wyniki egzaminu zewnętrznego nie odzwierciedlają efektywności pracy szkoły**, ponad 52%, że nie odzwierciedlają poziomu pracy nauczycieli. Istotne jest to, że opinia ta nie ma związku z osiągnięciami uczniów na egzaminach, tj. w jednakowym stopniu wyrażana jest przez nauczycieli uczniów osiągających niskie wyniki, jak i przez nauczycieli uczniów osiągających wyniki wysokie.

Autorka przytacza fragmenty wypowiedzi nauczycieli zawarte w kwestionariuszach ankiet, np.: „Przecież z góry wiadomo, że szkoła X będzie miała wyniki najwyższe, bo ma najlepszych uczniów, ale mimo to władze miasta nagradzają dyrektora za superpracę”. **Podsumowując powyższe analizy** stwierdza, że nauczyciele z pewną ostrożnością i nieufnością podchodzą do egzaminów zewnętrznych i interpretacji wyników. Przedstawione opinie są w dużej mierze zgodne z sytuacjami opisywanymi przez prof. Niemierkę: „niezadowolająca trafność programowa testów szerokiego użytku powoduje powściągliwość nauczycieli w korzystaniu z ich wyników”.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że opinie nauczycieli nie są zależne od stażu pracy, stopnia awansu zawodowego, czy lokalizacji szkoły, a w małym stopniu zależą od osiągnięć uczniów na egzaminach. Natomiast duży wpływ na opinie nauczycieli ma typ placówki, w której pracują. Okazuje się, że najbardziej krytyczne opinie wyrażają nauczyciele szkół ponadgimnazjalnych (maturalnych). I co, jak już podkreśliłam, może zaskakiwać, szczególnie krytyczni są nauczyciele egzaminatorzy, głównie na poziomie maturalnym. Artykuł warto przeczytać! (Red.)

PRZYRODA W RÓŻNYCH FORMACH DZIECIĘCEJ AKTYWNOŚCI

Jednym z najskuteczniejszych czynników wychowawczych jest kontakt z przyrodą, która stanowi bogate źródło wrażeń, przeżyć, doznań, a także wywołuje chęć aktywnego działania. Świat przyrody jest piękny fascynujący i tajemniczy, szczególnie dla dziecka 4-letniego, które jest częścią przyrody, ale tak naprawdę nie wiele o niej wie. Stąd ogromna rola nauczyciela przewodnika wykorzystująca dyspozycje małego dziecka, jego emocjonalność i spontaniczne zaniepokojenie otaczającym światem, które sprzyja kształtowaniu zainteresowań światem roślin i zwierząt. Najlepszym sposobem zbliżania dziecka do przyrody jest bezpośredni z nią kontakt w mieście jest to jednak utrudnione. Większa część dzieci mieszka w dużych aglomeracjach miejskich, w wielopiętrowych blokach i osiedlach. Jeśli do tego dodamy brak czasu rodziców ciągle przebywanie w domu przed telewizorem lub komputerem to tak naprawdę kontakt z przyrodą ogranicza się jedynie do krótkich spacerów do parku czy nad morze. Stąd moje poszukiwania sposobów przybliżenia świata przyrody małym dzieciom. W tym wieku dzieci uwielbiają zwierzątka, potrafią się z nim utożsamiać porównując świat zwierząt ze światem ludzi. Dlatego pomyślałam, aby wprowadzić dziecko w bajkowy świat, pomóc zrozumieć i poznać przyrodę utożsamiając się z nią, stać się nią choćby tylko poprzez grę aktorką, taniec, piosenkę, czy pantomimę odtwarzając jej fragmenty. Moje przedsięwzięcie; **„Przyroda w różnych formach twórczości dziecięcej”**, miała być właśnie takim sposobem na realizację tego zamierzenia. Jej celem było zbliżenie dziecka do świata przyrody poprzez poznawanie go, dostrzeganie jego piękna, kształtowanie mądrego i umiejętnego współżycia z przyrodą i pokazanie go w różnej formie.

Do udziału w przedsięwzięciu zaprosiłam wszystkie nauczycielki i dzieci z wszystkich grup wiekowych. Każda grupa znając wcześniej temat przygotowywała się do prezentacji. Pierwsze spotkanie dotyczyło „Leśnych zwierząt”. Stąd pogłębianie wiedzy w grupach poprzez tematy kompleksowe a efekty w formie prac plastycznych były eksponowane na wystawie w szatni i na korytarzach oraz jako dekoracja sali gimnastycznej. W założeniu celem tego przedsięwzięcia było poznanie przez dzieci wybranego środowiska przyrodniczego, jakim jest LAS i żyjące w nim zwierzęta w oparciu o literaturę dziecięcą. Nie mniej ważny celem była umiejętność prezentacji swoich umiejętności aktorskich przed szerszą publicznością. A więc rozwijanie umiejętności panowania nad swoimi emocjami, przełamywanie uczucia lęku i onieśmienia. **Jesienne prezentacje pt. „Leśne spotkania”** odbyło się w listopadzie /24.11.2008r. – 28.11.2008r./ i rozłożone było na cały tydzień tak, aby codziennie jedna z grup mogła zaprezentować się innym dzieciom. Efekty prezentacji to; występ baletowy absolwentki Przedszkola - „Jesień”, przedstawienie kukiełkowe **„Krasnal Hałabała i jego przyjaciele”**, inscenizacja piosenki **„Dwa malutkie misie”**, **„Spotkania na leśnej polanie”** - do utworów Brzechwy, **Co słyhać w lesie?** - inscenizacja słowno – muzyczna, **Jak sójka się za morze wybierała** czy **„Idzie zima – chudy nie przetrzyma”**. Każde przedstawienie zakończone było rozmową utrwalającą poznane zwierzęta leśne i podziękowaniem występującym aktorom oraz wręczeniem dyplomów uznania.

Kolejne spotkanie odbyło się w lutym i dotyczyło; **„Ptaków zimą”** / 24.02.2009r. – 25.02.2009r./ **To z kolei spotkanie miało na celu;** wzbogacenie wiedzy ze znajomości rozpoznawania i nazywania ptaków przebywających u nas w okresie zimy / wygląd, odżywianie, poruszanie, głos/. Ważnym zadaniem było opanowanie umiejętności dzielenia się zdobytą wiedzą i umiejętnościami z innymi dziećmi poprzez zaprezentowanie efektów własnych działań innym /nauczycielom, rówieśnikom/ wzmacniając poczucie własnej wartości i przewyżczanie nieśmiałości.

WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE - PRZYRODA

PRZYRODA W RÓŻNYCH FORMACH DZIECIĘCEJ AKTYWNOŚCI - cd.

W trakcie części wstępnej nauczyciele przygotowali wspólnie z dziećmi krótkie formy sceniczne wybranego gatunku ptaka: **gawrona, wróbla, sikory, sójki i wrony**. Prezentacje były poprzedzone wystawą plastyczną „Ptaki zimą” – wyeksponowaną w szatni i na korytarzach. Odbyła się również Prezentacja multimedialna „Ptaki zimą” – zawierająca krótką charakterystykę wybranych ptaków i zakończoną teleturniejem „Pięciu pytań”. Prezentacje krótkich form scenicznych podobnie jak w prezentacjach jesiennych poprzedzone były występem baletowym absolwentki.

Na początku maja 2009 r. odbyła się kolejna **Wiosenna prezentacja pt. „Wesele Calineczki”**. Celem było przybliżanie i pogłębianie wiedzy o przyrodzie, a w tym o łące. Stąd zaangażowanie nauczycieli do przygotowania z dziećmi wybranych postaci - owadów żyjących na łące i ich interpretacja ruchowa do muzyki klasycznej. Wszystkie owady spotkały się na „**Weselu Calineczki**”. Po prezentacji utworu „Calineczka” w formie pantomimy do muzyki klasycznej E. H. Griega i P. Czajkowskiego, którą przedstawiła grupa - gospodarze całego przedsięwzięcia odbyło się wesele Calineczki i Elfa.

Zaproszeni goście zaprezentowali się w formie tanecznej; **Biedronki** – „Bal na łące” (inscenizacja piosenki), **Pszczoly** wg N. Rimski – Korsakow „Lot trzmieła”, **Motyle** (muzyka filmowa) – „Taniec Motyla”, **Żaby i bociany** - „Wiosenny walczyk”, **Kwiaty** „Wiosna” wg Vivaldiego. A także **Gość specjalny**; „Czarny łabędź”, który zaprezentował – balet „Jezioro łabędzie” P. Czajkowskiego (nasze absolwentki). „Wesele Calineczki” zakończył wspólny „Walc” i wymarsz przy „**Marszu Weselnym**” Mendelssohna.

Wspólne poznawanie przyrody dostarczyło dzieciom wiele możliwości do przeżywania nowych wrażeń, wzbogacając przy tym w wiedzę, sprzyjało rozwojowi umysłowemu i emocjonalnemu i co ważne miało wpływ na rozwojowi osobowości – kształtując cechy charakteru (wytrwałość, opiekuńczość itp.), potrzeby, zainteresowania. Miało także wpływ na rozwój uczuć estetycznych. Dziecko uczyło się odczuwania i podziwiania piękna przyrody, a także uzewnętrzniania tych uczuć przed rówieśnikami dobrze się przy tym bawiąc. Celem było też uatrakcyjnienie pobytu dziecka w przedszkolu, a jednocześnie poszerzenie oferty edukacyjną naszej placówki. To także doskonały sposób na integrację dzieci nie tylko w swojej grupie rówieśniczej, ale z innymi dziećmi z różnych grup wiekowych.

Grażyna Kozłowska - Przedszkole Miejskie nr 10 w Kołobrzegu

POD GIEWONTEM O SZKOLE JUTRA

Okres wakacji to czas wypoczynku dzieci i nauczycieli. Ale nie wszyscy odłożyli długopisy, wielu nadal pracuje twórczo, naukowo, popularyzatorsko. Koniec czerwca to również dobry okres na organizowanie konferencji naukowych – na uczelniach jeszcze przed obronami prac dyplomowych, w szkołach – już po ostatnim dzwonku. 21-24 czerwca w Zakopanem odbyła się jubileuszowa Konferencja – Tatrzańskie Seminarium Naukowe (TSN) pod hasłem EDUKACJA JUTRA. Było to już piętnaste spotkanie naukowców i praktyków, którzy dyskutowali nad przyszłością polskiej szkoły. Do sal konferencyjnych hotelu HYRNY zjechało 67 profesorów pedagogiki i 80 pracowników naukowych i praktyków - nauczycieli z kraju oraz Słowacji, Czech, Ukrainy i Rosji. Patronat nad Konferencją sprawowali: Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego prof. zw. dr hab. Barbara Kudrycka, Jego Magnificencja Rektor Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, prof. zw. dr hab. Juliusz Migasiewicz, Przewodniczący Zespołu Dydaktyki Ogólnej Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, prof. zw. dr hab. dr h. c. Kazimierz Denek, Starosta Tatrzański Andrzej Gąsienica-Makowski oraz Burmistrz Zakopanego Janusz Majcher.

Wśród organizatorów tatrzańskiej debaty o przyszłości polskiej edukacji były: Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, AWF w Krakowie, Bałtycka Wyższa Szkoła Humanistyczna w Koszalinie, Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy, Wyższa Szkoła Cła i Logistyki w Warszawie, Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu, Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu, Wyższa Szkoła Pedagogiki i Administracji w Poznaniu, Politechnika Radomska, Polsko-Czeska Wyższa Szkoła Biznesu i Sportu „Collegium Glacense” w Nowej Rudzie, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach. Sponsorzy przyczynili się do wydania ogromnego, blisko tysiącstronicowego dzieła „*Edukacja jutra. XV Tatrzańskie Seminarium Naukowe*”, Wydaw. Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu (Wrocław 2009, tom 1), pod red. Kazimierza Denka, Tadeusza Koszczyca, Piotra Oleśniewicza, tom 2. pod red. Kazimierza Denka, Tadeusza Koszczyca, Wojciecha Starościa. Recenzentami książki są prof. prof. Jan Grzesiak i Wojciech Kojs.

Jubileusz, jak zwykle, skłania do podsumowań i refleksji. Podsyte refleksyjnością było powitalne wystąpienie twórcy, duchowego kierownika TSN Profesora Kazimierza Denka. Podziękował on wszystkim tym, którzy przyczynili się do powstania TSN, do ich owocnych obrad, a także do ich niezapomnianej, niespotykanej bodaj nigdzie atmosfery połączenia wysiłku intelektualnego i fizycznego. Góry skłaniają do refleksji, góry inspirują, ale też góry uczą szacunku i pokory. Cechy te, przez te piętnaście lat dominowały w trakcie obrad plenarnych, w zespołach problemowych, a zwłaszcza podczas dyskusji na szlakach turystycznych, które Profesor Denek, znany popularyzator i pasjonat wędrówek organizował zawsze w trakcie każdego Seminarium.

Fot:

Od prawej: prof. Jan Grzesiak, prof. Kazimierz Denek, mgr Bogdan Urbanek, dr Wojciech Starościak podczas przerwy w XV Tatrzańskim Seminarium Naukowym w Zakopanem, czerwiec 2009r. (fot. L.Pawelski)

POD GIEWONTEM O SZKOLE JUTRA - cd.

W trakcie obrad przedstawiono blisko 140 referatów, przedstawionych na sesji plenarnej i sesjach problemowych. Wśród głoszących swoje pedagogiczne refleksje z badań oraz przemyślenia byli: Prof. Prof. Kazimierz Denek, Tadeusz Koszczyc, Juliusz Migasiewicz. Andrzej Pawłucki, Wojciech Kojs, T. Zimny, Tadeusz Maszczak, Jan Grzesiak, jeden z recenzentów jubileuszowej pokonferencyjnej publikacji, Stanisław Palka, Pola Kuleczka, Janusz Morbitzer, Józef Kuźma, Jolanta Szempruch, Mykoła Zymomrya, Stanisław Palka, Kazimierz Żegnałek, Krystyna Zatoń, Franciszek Bereźnicki, Andrzej Ćwikliński, Marek Kątny, Mirosław J. Śmiałek, Wanda Woronowicz, Marian Śnieżyński, Krystyna Żuchelkowska, Eugeniusz Piotrowski, Ryszard Parzęcki, Krystyna Ablewicz, Zenon Jasiński, Adam Rosół, Wojciech Wiesner, Agata Cudowska. Reprezentowali oni wyższe uczelnie pedagogiczne, uniwersytety, szkoły wyższe publiczne i niepubliczne, takie jak: UJ Kraków, UAM Poznań, KUL Lublin, UMCS Lublin, Uniwersytet w Białymstoku, UG Gdańsk, US Szczecin, URz Rzeszów, AWF Wrocław, AWF Kraków, UKW Bydgoszcz, UMK Toruń, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet Zielonogórski, Politechnika Radomska, Politechnika Poznańska, UHR Kielce, PAT Kraków, UP KEN w Krakowie, Krakowska Akademia im. F. Modrzewskiego w Krakowie, UŚ w Katowicach, Akademia J. Długosza w Częstochowie, Akademia Pedagogiczna w Moskwie, Instytut Pedagogiczny w Kirowogradzie, Uniwersytet w Pardubicach, Uniwersytet w Hradec Kralove oraz wiele szkół wyższych niepublicznych z całego kraju.

Widok ogólny sali obrad plenarnych. Stoi prof. Zenon Jasiński. Na pierwszym planie od lewej: prof. Andrzej Ćwikliński, mgr Bogdan Urbanek, prof. Andrzej Pałucki (fot. L. Pawelski)

Region Koszaliński reprezentowali dr Leszek Pawelski, prezes Zarządu Krajowego PSNT, który w niezwykle sugestywny sposób w multimedialnej prezentacji przedstawił fragment szkolnej rzeczywistości, w konwencji swojego intrygującego wystąpienia *Nauczyciele w szkole jutra*. Z kolei Bogdan Urbanek, członek ZK i rzecznik prasowy PSNT w referacie *Europejski patriotyzm w szkole jutra*, nawiązał do własnych wieloletnich doświadczeń w realizowaniu edukacji patriotycznej i regionalnej w jej obywatelskim wymiarze. Dodajmy, że członkiem Polskiego Stowarzyszenia Nauczycieli Twórczych jest także profesor Kazimierz Denek.

POD GIEWONTEM O SZKOLE JUTRA - cd.

Prof. K. Denek swoje wystąpienie inaugurujące plenarne obrady tegorocznej edycji Tatrzańskich Seminariów Naukowych zatytułował „*Niezbędna modernizacja uniwersytetu*”. Wyraża w nim troskę o przyszłość i wartość kształcenia na poziomie wyższym, zwłaszcza uniwersyteckim w sytuacji, gdy jesteśmy świadkami niepokojącego obniżania się poziomu edukacji na szczeblu szkół średnich, a także gimnazjalnych i podstawowych. Proponuje innowacyjne rozwiązania, apeluje o lepsze wykorzystanie uniwersyteckiego potencjału naukowo-dydaktycznego i zaleca szereg działań zmierzających od jakości uniwersytetu do jego doskonałości.

Prof. zw. dr hab. Andrzej Pałucki przedstawił referat z pogranicza filozofii i bioetyki. Wskazywał na możliwości percepcji umysłu ludzkiego poprzez wyobrażenia i filozoficzny odbiór świata. Profesor Jan Grzesiak mówił o anemiach w edukacji oraz refleksyjności w edukacji. Profesor Janusz Morbitzer zajął się mediami i ich rolą w edukacji szkolnej. Podkreślił ich rosnącą rolę i potrzebę ich zaakceptowania przez ogół pedagogów. Ciekawą propozycję poddał prof. J. Kuźma. Dowodził, że szkoła jutra powinna być szeroko otwarta na problemy współczesnego świata, na przyrodę, społeczeństwo, technikę, sferę produkcji i usług. A zatem wielowymiarowy nauczyciel będzie kształcił wielowymiarowego ucznia – i to będzie miarą postępu cywilizacyjnego na miarę epoki. Wielu autorów wypowiadało się w obszarach procesów kształcenia i jego uwarunkowań w aspekcie edukacji jutra, mówili o tym m.in. prof. prof. Jolanta Szempruch, Marian Śnieżyński, Mirosław J. Śmiałek, Franciszek Bereźnicki, Krystyna Żuchelkowska, Małgorzata Cywińska, Ryszard Parzęcki. Wszystkie referaty były z pewnością wartościowe w sensie poznawczym, wnoszą szereg wątków w podejmowanej tematyce, choć niektóre z przedstawionych koncepcji mogą się wydawać dyskusyjne. W trakcie dyskusji w sesjach referatowych sporo miejsca poświęcono też pozytywnemu i negatywnemu znaczeniu *mass mediów* dla środowiska edukacyjnego uczniów i studentów. Refleksje autorów nt. wielostronnych niekiedy konsekwencji związanych choćby ze stosowaniem i upowszechnianiem komputerów dotyczyć musi nie tylko zmian, jakie powstają w sposób niezamierzony w relacjach człowiek-komputer, ale także szeroko pojętej etyki związanej z wykorzystaniem komputera w życiu społecznym. Czasami, jak z troską podkreślano, jest to zbyt wygórowana cena, jaką płaci nasza cywilizacja za rozwój sieci informacyjnych i multimediów.

W Parku Wodnym „Tatralandia” w Słowacji, marsz Dolinę Kościeliską dochodząc aż do Stawu Smreczyńskiego. Chętni byli również do pieszego zwiedzania Zakopanego, z jego Krupówkami, Gubałówką, skoczniami Wielka i Mała Krokiew. Wiezorami zaś kolacje przybierały bardziej nieoficjalny przebieg, a towarzyszyła im góralska kapela i oczywiście tańce.

Fot. 3. Od prawej: autor dr Leszek Pawelski, prof. zw. dr hab. dr h. c. Kazimierz Denek, dr Wojciech Starościak

POD GIEWONTEM O SZKOLE JUTRA - cd.

Ciekawym zwyczajem jest honorowanie osób, które w ostatnim roku zdobyły stopień doktora habilitowanego, lub tytuł profesora. Oznaką wyróżniającą takie osoby jest srebrna zapinka góralska, przypinana do piersi tych, którzy na nią zasłużyli. W tym roku zapinki otrzymali prof. dr hab. Tomasz Zimny ze Szczecina i prof. dr hab. Janusz Morbitzer z Uniwersytetu Pedagogicznego KEN w Krakowie.

Podczas przerwy w XIV TSN. Od lewej: mgr Bogdan Urbanek, gen. dyw. Mieczysław Walentynowicz, dr Leszek Pawelski, prof. Kazimierz Denek, prof. Wojciech Wiesner (fot. Arch. LP)

Ocena Konferencji może być tylko jedna – Tatrzańskie Seminaria Naukowe, organizowane przez wybitnego dydaktyka prof. zw. dr. hab. dr. h. c. Kazimierza Denka stanowią kompetentne i wartościowe forum do inspiracji teoretycznych i utylitarnych – inspiracji wiodących do coraz lepszych rozwiązań na rzecz edukacji narodowej. Bogactwo problemów trapiących edukację we współczesnej polskiej szkole w obliczu zmieniających się wyzwań społeczno-cywilizacyjnych znalazło swe odzwierciedlenie zarówno w strukturze i układzie pokonferencyjnej publikacji, jak również w ponad stu wystąpieniach w czasie sesji referatowych.

dr Leszek Pawelski - prezes PSNT

„Pomerania” - Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa

W Książnicy Pomorskiej w Szczecinie otwarto Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrową „Pomerania”. To wydarzenie jest etapem projektu „Biblioteka cyfrowa”, finansowanego przez Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego. Jego współrealizatorami są placówki współdziałające w ramach zachodniopomorskiego porozumienia bibliotek, w skład wchodzi także Politechnika Koszalińska, Wyższe Seminarium Duchowne w Koszalinie, Koszalińska Biblioteka Publiczna i Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu. Zadaniem BBC jest gromadzenie i udostępnianie w formie cyfrowej cennych dokumentów, stanowiących regionalne i narodowe dziedzictwo kulturowe, dorobek naukowy pracowników zachodniopomorskich uczelni i ośrodków kształcenia. Całość zasobów podzielona jest na tzw. kolekcje. Stronna www.zbc.ksiaznica.szczecin.pl (1). To kolejny dowód, że żyjemy w epoce cyfrowej (Red.).

1.KORÓŃSKI K., *Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa*. „Refleksje” 2009 nr 4, s.5.

JAKOŚĆ PODRĘCZNIKÓW SZKOLNYCH

SEMINARIUM RZECZOSNAWCÓW MEN DS. RECENZOWANIA SZKOLNYCH PODRĘCZNIKÓW

W sierpniu 2009 wiceminister Zbigniew Marciniak zwrócił się do rzeczoznawców MEN recenzujących szkolne podręczniki z prośbą o zwrócenie szczególnej uwagi na zgodność opiniowanych podręczników z treścią nowej podstawy programowej oraz udział w seminarium poświęconym omówieniu problemów pracy rzeczoznawców i przeanalizowaniu nowej podstawy programowej. Oto ten list.

Szanowni Państwo,

Polska oświata jest w trakcie systemowych zmian programowych i organizacyjnych, których celem jest zapewnienie wysokiej jakości i efektywności kształcenia w polskich szkołach. Od września br. nowa podstawa programowa kształcenia ogólnego będzie obowiązywała w przedszkolach, pierwszych klasach szkół podstawowych i w pierwszych klasach gimnazjów. W następnych latach będzie ona sukcesywnie wchodzić do kolejnych klas. Ministerstwo Edukacji Narodowej wraz z Centralnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli wspólnie realizują, finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego, projekt „Wdrażanie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół”.

W ramach tego projektu w listopadzie i grudniu bieżącego roku zostanie zorganizowana seria seminariów przedmiotowych poświęconych nowej podstawie programowej kształcenia ogólnego, adresowanych do rzeczoznawców opiniujących podręczniki kształcenia ogólnego oraz do przedstawicieli systemu egzaminacyjnego.

*Ideą tych seminariów jest dialog w środowisku wybitnych specjalistów. Liczymy, że zostanie na nich przeanalizowana nowa podstawa programowa, a następnie zapadną ustalenia, które przyczynią się do poprawy jakości polskich podręczników oraz lepszego skorelowania ich zawartości z oczekiwaniami systemu egzaminacyjnego. Seminaria będą się odbywać w okolicach Warszawy. Szczegółowe informacje (dokąd i jak dojechać, program seminarium) zostaną Państwu przesłane pocztą elektroniczną do października br. Organizatorzy pokryją pełne koszty udziału w seminarium oraz koszty zakwaterowania i wyżywienia każdego uczestnika. Natomiast koszty podróży każdy uczestnik pokrywa we własnym zakresie. Zgłoszenie chęci udziału w seminariach odbywa się poprzez wypełnienie dołączonej do listu karty zgłoszeniowej i odesłanie jej do **16 sierpnia 2009 r.** pod wskazany na karcie adres. Serdecznie zapraszam do wzięcia udziału w tych seminariach.*

- Zbigniew Marciniak - MEN w Warszawie

Czy nauczyciele w Europie są motywowani do pracy?

Z badań OECD opublikowanych w sierpniu 2009 wynika, że nauczyciele **nie czują się motywowani do pracy** – Wnioski z tych badań sugerują, że zarządzający systemem edukacji powinni w większym stopniu wspierać nauczycieli i uczniów oraz skupiać się na efektach uczenia się. O wynikach międzynarodowego badania Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) na temat nauczania i uczenia się przypomina przed nowym rokiem szkolnym na swoich stronach Komisja Europejska. W badaniu wzięli udział **nauczyciele z 23 krajów** europejskich. Trzy czwarte z nich uważa, że nie są motywowani do poprawy jakości nauczania, a w trzech na pięć szkół złe zachowanie uczniów w klasie jest przyczyną przerywania lekcji.

Nauczyciele w Irlandii, Portugalii, Hiszpanii i we Włoszech skarżyli się na brak systematycznej oceny swojej pracy oraz brak informacji zwrotnych. - Władze edukacyjne powinny mieć na uwadze, że praca nauczycieli osiągających dobre wyniki powinna być nagradzana i doceniana – podkreślono w komunikacie Komisji. Okazało się, że we wszystkich krajach, w których przeprowadzono badanie, w mniejszym lub większym stopniu brakuje wykwalifikowanych pracowników. W Polsce problem ten dotyka jedynie 12 % szkół. W Turcji jednak takich braków doświadczają 78 % szkół (1). A jak w Polsce nauczyciele są motywowani? (Red.)

1. Źródło: Nauczyciele nie są motywowani www.glos.pl - z 26.08.2009

KAMPANIA „AKCJA EDUKACJA” PROPONOWANA PRZEZ PAH

Każde dziecko ma prawo się uczyć. Tymczasem wiele z nich nie może z tego prawa skorzystać - obecnie na całym świecie 93 milionów dzieci w wieku szkolnym nie ma takiej możliwości, a ponad 780 milionów dorosłych nie potrafi czytać i pisać. PAH od kilku lat realizuje projekty, których celem jest **dawanie szansy na edukację dzieciom** w najbiedniejszych krajach świata. Wynika to z silnego przekonania, że właśnie edukacja jest jednym ze sposobów ograniczania skrajnego ubóstwa. W ramach tych działań PAH odbudowuje szkoły, dystrybuuje wyprawki szkolne, organizuje zajęcia pozwalające zdobyć lub rozwinąć umiejętności zawodowe.

Celem kampanii jest pozyskanie środków na zapewnienie jak największej liczbie dzieci, młodzieży i dorosłym w Afganistanie dostępu do edukacji oraz budowanie w Polsce świadomości skali problemu na świecie. Chcemy przekonać Polaków, że warto włączyć się w wyrównywanie globalnych nierówności szans edukacyjnych.

Cel chcemy zrealizować między innymi poprzez budowę nowych szkół i placówek edukacyjnych, remont już istniejących oraz zakup potrzebnych do nich pomocy naukowych i urządzeń. Chcemy prowadzić kursy edukacyjnych dla dorosłych, dzieci i młodzieży, organizować szkolenia dla nauczycieli lub uczniów oraz dalej prowadzić Misję Zagraniczną w Afganistanie.

Jak możesz wesprzeć kampanię?

- kup ołówek (cena 2 zł) dostępny w sklepiu internetowym www.sppah.org.pl
- wpłać dowolną kwotę na konto nr: BPH 91 1060 0076 0000 3310 0015 4960 z dopiskiem „Akcja Edukacja”;
- dowiedz się więcej o naszych projektach w Afganistanie i opowiedz o nich innym;
- dowiedz się więcej o prawie do edukacji.

Szkoły zainteresowane udziałem w kampanii otrzymają bezpłatne materiały informacyjne i edukacyjne. Aby zamówić ołówki i materiały należy wypełnić i odesłać załączone formularze. Więcej informacji na stronie internetowej: www.akcjaedukacja.pl

Joanna Żepielska - Polska Akcja Humanitarna, ul. Szpitalna 5/3 00-031 Warszawa, tel. 022-828 88 82 wew. 228
www.pah.org.pl oraz www.pomagamy.pl

Rowery dla Rozwoju

PAH prowadzi także różne inne kampanie i akcje. Jedną z nich jest "Rowery dla Rozwoju". Jest prowadzona w ramach Kampanii Wodnej PAH! Apeluje! Pomóż nam zakupić rowery dla opiekunów studni, nauczycieli i kobiet pracujących w szkółce drzewek owocowych, by umożliwić im sprawne wykonywanie ich pracy. Szczegóły można poznać na stronach: www.pah.org.pl oraz www.pomagamy.pl